

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒGIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2022. gada 30. martā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Gunārs Kusiņš, tiesneši Artūrs Kučs un Anita Rodiņa,

kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 48/2022),

konstatēja:

1. No pieteikuma izriet, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu izvērtēt Ministru kabineta 2005. gada 10. maija noteikumu Nr. 321 „Noteikumi par tukšo materiālo nesēju un reproducēšanai izmantojamo iekārtu atlīdzības lielumu un tās iekasēšanas, atmaksāšanas, sadales un izmaksas kārtību” 18. punkta (turpmāk – apstrīdētā norma) atbilstību Autortiesību likuma 34. panta septītajai daļai un Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 64. pantam, kā arī 105. panta pirmajam un trešajam teikumam.

2. Apstrīdētā norma nosaka: „Ja ievēdējs vai izgatavotājs neiesniedz iesniegumu šo noteikumu 6. punktā noteiktajā termiņā vai atlīdzība netiek samaksāta šo noteikumu 17. punktā noteiktajā termiņā, atlīdzības lielumu aprēķina divkārtšā apmērā.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;

- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot civillietu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, kas ir jāpiemēro šajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai (aktam).

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir civillietā Nr. C30612819. Šajā lietā prasītāja ir biedrība – mantisko tiesību kolektīvā pārvaldījuma organizācija –, kura Latvijā administrē atlīdzību par tukšajiem materiālajiem nesējiem un reproducēšanai izmantojamām iekārtām (turpmāk – atlīdzība). Minētā biedrība, pamatojoties uz apstrīdēto normu, cēlusi prasību pret komersantu par nesamaksāto atlīdzību divkārsā apmērā. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Autortiesību likuma 34. panta septītajai daļai, Satversmes 64. pantam un 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, ciktāl tā paredz atlīdzības noteikšanu divkārsā apmērā. Tādēļ Pieteikuma iesniedzēja nolēmusi iesniegt pieteikumu Satversmes tiesā un apturēt tiesvedību minētajā civillietā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu tiesas uzskats par apstrīdēto normu neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām ir juridiski jāpamato. Tiesas pieteikuma gadījumā juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un vienlaikus arī pietiekams prasījuma apmierināšanai.

6.1. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, jo tajā noteiktais

atlīdzības apmērs ir nesamērīgs un tā pieļauj viena civiltiesisko attiecību dalībnieka pārmērīgu iedzīvošanos uz cita rēķina. Proti, apstrīdētā norma nesamērīgi ierobežojot personas tiesības uz īpašumu.

Satversmes tiesa ir vairākkārt norādījusi: lai izvērtētu apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. panta pirmajam un trešajam teikumam, jānoskaidro, vai: 1) apstrīdētajā normā ir ietverts kāds tiesību ierobežojums; 2) šis ierobežojums ir noteikts ar likumu; 3) ierobežojumam ir leģitīms mērķis; 4) ierobežojums atbilst samērīguma principam. Savukārt izvērtējot pamattiesību ierobežojuma samērīgumu, Satversmes tiesa pārbauda: pirmkārt, vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai, proti, vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; otrkārt, vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; treškārt, vai ierobežojums ir atbilstošs jeb vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 12. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2018-17-01 19.-20. punktu*).

Pieteikumā sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts, citētas tiesību normas, kā arī Satversmes tiesas judikatūrā un tiesību doktrīnā atzītais. Pieteikumā norādīts, ka atlīdzības noteikšanai divkārtšā apmērā ir sodošs raksturs, šāda sankcija ir pārmērīga un tiesai nav tiesību vērtēt šīs sankcijas samērīgumu. Tomēr pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs juridiskais pamatojums tam, kādēļ šādam pamattiesību ierobežojumam nebūtu leģitīmā mērķa vai kādēļ tas neatbilst samērīguma principam.

6.2. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētā norma neatbilst Autortiesību likuma 34. panta septītajai daļai un Satversmes 64. pantam, jo Ministru kabinets, to pieņemot, ir pārkāpis likumdevēja pilnvarojumu.

Satversmes tiesas judikatūrā ir atzīts: lai izvērtētu, vai Ministru kabinets nav pārkāpis tam piešķirto pilnvarojumu, visupirms jānoskaidro pilnvarojošo normu saturs un mērķis, bet pēc tam jāpārbauda, vai Ministru kabinets, izdodot attiecīgās normas, ir ievērojis tam likumā noteiktā pilnvarojuma robežas (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 20.marta sprieduma lietā Nr. 2019-10-0103 32.3. punktu*). Turklāt Ministru kabinets drīkst izdot tikai tādas normas, kas sasniedz likumdevēja noteikto mērķi un nav pretrunā ar vispārējiem tiesību principiem un citām Satversmes normām, starptautiskajām un Eiropas Savienības tiesību normām, kā arī citiem likumiem (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 28. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-37-0103 29.3. punktu*).

Pieteikumā ir citēta Autortiesību likuma 34. panta septītā daļa un vispārīgi norādīts, ka Ministru kabinets ir pārkāpis šajā normā noteikto likumdevēja

pilnvarojumu. Tomēr pieteikumā nav norādīti Satversmes tiesas judikatūrai atbilstoši juridiski argumenti par Ministru kabinetam likumā noteiktā pilnvarojuma saturu un mērķi, kā arī to, kādēļ konkrētajā gadījumā Ministru kabinets ir pārkāpis tam noteiktā pilnvarojuma robežas.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

7. Papildus kolēģija vērš Pieteikuma iesniedzējas uzmanību uz to, ka saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta trešo daļu tiesas lēmumam par vēršanos Satversmes tiesā pievieno dokumentus, kas pamato pieteikumu.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 48/2022).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Gunārs Kusiņš